

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR

TARTALOM

Dr. Imre Lajos: Húsvéti ünnepi conceptus.
Dr. Makkai Sándor: Kikre számítunk? —
IGY SZÓL AZ ÚR. Akinek van... akinek nincs...
EGYHÁZUNK MUNKÁJA. A szászvárosi ref.
árvaház árvait gondviselőik tábora. — SZO-
CIÁLIS KÉRDÉS. Tavaszzy Sándor: A munka-
nélküliség. — KERESZTYÉN KRITIKA. Sipos
Géza: A tévelygés ereje. — MULT ÉS JELEN.
László Dezső: Ifjúsági munkánk mérlege.
IRODALOM ÉS MŰVÉSZET. T. S.: Dr. Varga
Zsigmond: Általános vallástörténet. — „Egy-
házunk hajója viharzónába került, vigyáz-
zunk, nehogy későre induljunk megmenté-
sére!” — KRÓNKA.

Megjelent!

Megjelent!

VALLÁSOS MŰDALOK

művészi jellegű gyűjteményének első sorozata.

Tartalmaz: tizenegy egyházi éneket, szóló és duettre, mindenik énekhez zongorakiséret is van adva, mely harmóniumon vagy orgonán is lejátszható.

Ára portómentes küldéssel: 60 lei.

Megrendelhető az IFJU ERDÉLY kiadóhivatalában, Kolozsvár, Református Theologia.

Konfirmációs emléklapok

Művészi kivitelben, az Utolsó vacsora

:: és Kálvin János képeivel díszítve. ::

Darabja 4 lei.

Megrendelhető az IFJU ERDÉLY kiadóhivatalában, Kolozsvár, Református Theologia.

Teljesen új állapotban levő Tóthfalusi féle

KÉPES SZENT BIBLIA

eladó. — Cim: Özv. Falka Károlyné, ref. lelkész neje.

TURDA, STRADA GH. BARIȚIU NR. 72.

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ-KOLOZSVÁR, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

VII. ÉVFOLYAM

1933. ÁPRILIS 30.

4. SZÁM

Húsvéti ünnepi konceptus.

Megbizólevél legátusok számára.

„És az Isten eltöröl minden könnyet az ő szemekről; és a halál nem lesz többé, sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak!”
Jelenések 21 : 4.

KEDVES ATYÁMFIAI!

A halál árnyékának völgyébe kiált bele parancsoló és ígérő szóval Isten Igéje. Hozzánk szól üzenete, akiknek életében harsogva zúg a kiáltás, akiknek szemei keserű könnyekkel harmatoznak, akiknek szívébe naponként hasít bele a fájdalom s akiket a halál sötét alakja kerülget. Fájdalom, könny és sírás ez a mi életünk. A halál rokonai vagyunk, akik járunk e földön napról-napra megújuló panasszal, hordozzuk életünk igáját könyvek között és sivár életünkből, örömtelen napjainkból reszketve nézünk a bennünket fenyegető halál arcába. *Nincs reménység* — mondják a népek és nemzetek vezetői, ha látják a nyomorúság és szenvedés terhét, mely e világra zudult. *Nincs reménység* — suttozják kétségbeesve az árvák, nincstelenek, e világ koldusai és nyomorultjai, ha a következő napra gondolnak. *Nincs reménység* — mondják azok, akik látják a bűn hatalmát kevélyen tobzódni a világ piacán s uralkodni a lelkek felett. Reménytelenség ül a lelkeken mint sötét köd s elzárja a kilátást.

Nem így van-e a mi lelkünk is? Nem engedünk-e mi is a kétségbeesés kísértésének, nem keserűn és siváran huzzuk e életünk igáját napról-napra? Nem-e vett erőt rajtunk is ez a reménytelenség? Nem azért hiábavaló-e a munkánk, mert úgy végezzük, mint akik nyomorúságra vagyunk ítélve? Nem azért veszett-e ki életünkből az igazi öröm, mert azt hisszük, hogy el vagyunk veszve és nincs számunkra segítség? Nem azért terjed és hódít-e közöttünk a bűn, mert úgy viseljük magunkat, mint akiknek nincs reménységünk? Nem azért üt-e tanyát közöttünk a visszavonás, háborúság, gyűlölködés, nem azért nem tud-e egyházunk, gyülekezetünk bátran szembeszállani a nehézségekkel, nem azért lett-e egymást segítő testvérek drága közösségéből visszavonások tanyája, mert *úgy élünk, mintha csak ez a világ lenne a mienk s csak itt volna a mi életünk?*

Pedig *nekünk reménységünk van.* Nekünk Urunk van, aki meghalt érettünk és feltámadott érettünk, nekünk Urunk van, aki legyőzte a halált, bünt, szenvedést, nyomorúságot, aki hatalmat velt a világ fejedelmén és megszabadított minket dicsőséges feltámadása által ezek gonosz hatalmaitól. Mi nem elveszendő porszem vagyunk a világ zűrzavarában, nem tovatűnő hullám az élet tengerén, mi Isten megváltott, szeretett, drága véren megszabadított gyermekei vagyunk. A mi számunkra történt valami, amit nem lehet letagadni, amit nem szabad elfelejteni, az, hogy *Krisztus, Isten Egyszülött Fia halt értünk és támadott fel szabadulásunkért*, a mi számunkra adatott egy drága ígélet, amit nem lehet letagadni, amit nem lehet elveszíteni s amit mindig szívünkön kell hordozni, mint a felmentett bűnös a drága kegyelemlevelet: az, hogy *örök élet, dicső örökség van ígérve számunkra az Atya által Krisztusban!*

Ezért szól hozzánk a húsvéti áldott üzenet: *ne félj!* Ezért hív minket a húsvéti drága felhívás: *légy hív mindhalálig*, ezért szól a húsvéti ígélet: *halál nem lesz többé!* Ma még van nyomorúság is, sírás is, halál is: de Krisztusban mindez könnyű, mert elvételtek ezek fulánkja: a bűn, mert *tudjuk, hogy a mi Megváltónk él.*

Theologiai Fakultásunk nevében áldott és békességes húsvéti ünnepet kívánok nektek.

A kolozsvári református Theologiai Fakultás tanári karának nevében:

DR. IMRE LAJOS

igazgató.

Kikre számítunk?

Irta: DR. MAKKAI SÁNDOR, püspök.

Előadás a kolozsvári Református Férfiszövetségben, 1933 március 24-én.*

Az a tény, hogy a kolozsvári gyülekezetben már hónapok óta, hétről-hétre ennyi református férfi gyűl össze lelki kérdések feletti beszélgetésre, egy örvendetes jel afelől, hogy Isten a mi egyházunkat a megújuló élet küszöbére segítette el. Igaz, hogy férfi-nemzedékünk zöme ősi tradícióból kifolyólag még ma is látogatja templomainkat és hallgatja Isten ígését, de az ezenkívüli foglalkozás a hit és szeretet kérdéseivel éppen a férfiak részéről, még rövid idővel ezelőtt is valami különös és szinte elképzelhetetlen volt.

Ha egyházunk általános képét nézzük, anélkül, hogy általánosítanánk s ezzel olyan léleket mondanánk ki, melyek alól mindig voltak személyi kivételek, meg kell állapítanunk, hogy a férfiaknak ez az érdeklődése amennyire örvendetes, éppen annyira ujszerű jelenség is. Ha azt kérdezzük: mi volt a legujabb időkig a férfiak szerepe az egyházban, ha férfiak alatt az ifjuságtól megkülönböztetve, az önálló, felnőtt, kenyérkereső férfiakat értjük, akkor meg kell állapítanunk, hogy tényleges, aktív szerepet ebben az egyházban alig-alig vállalt és töltött be férfiember. Egyházunk férfitagjait az élet minden más területén sokkal nagyobb számban és aktivitásban találhatjuk meg, mint az egyházi életben. Természetesen azzal védekeztek és védekeznek ma is, hogy a férfit a kenyérkereset gondja teljesen lekötí s az istentiszteletre szánt időn kívül semmi ideje nem marad a lelki problémákkal való foglalkozásra. Nem tudom, hogy a kenyér gondja és a háztartás ezerféle baja az asszonyt nem foglalja-e el, legalább is annyira, mint a férfit a maga létküzdelmé? De az a tény, hogy csak az erdélyi református egyházkerületben, immár ötödik éve husz-harmincezer asszony végez tényleges egyházi munkát és szakít magának időt a lelkével való foglalkozásra. Valahol mélyebben kell keresnünk a férfi el-távolodásának okát az egyház életétől.

Néhány ezer férfi mindenestre régebben is, ma is részt vesz az egyház munkájában, de ezek presbiterek, gondnokok és tisztviselők, tehát olyanok, akik „hivatalos” módon kapcsolódtak bele. Nem azért, hogy szemrehányást tegyünk egymásnak, hanem, hogy a baj gyökerére nézzünk, meg kell állapítanunk azt is, hogy ez a „hivatalos” tevékenykedés többjéle hibában szenved. Sokkal többet hozott be az egyházba az élet harcaiból és a világ szelleméből, mint amennyi evangéliumot vitt ki az egyházból a világba. Mikor az egyházak ügyeit férfiak tárgyalják és intézik, a legnagyobb ritkaság, hogy lelki kérdések jöjjenek szóba, úgyszólván kizárólag gazdasági és jogi szempontok uralkodnak.

Természetesen, szükség van ezekre a maguk helyén, mert az egyház külső védelmének ezek az eszközei, de kifogásolnunk kell azt, hogy a világbeli elvek és célkitűzések szerint folytak ezek a gazdasági és jogi szempontú tevékenységek. Nem csoda, sőt nagyon természetes, hogy ezekből kifolyólag a férfiak egyházi szereplése igen sokszor személyi harcokra vezetett és abban kezdett kimerülni. Gondoljunk például arra, hogy mit jelent a mi egyházunkban egy választás, akár lelkész-, akár presbiter-, vagy bármiféle más választásról is legyen szó. Az igazi egyházi, vagyis evangéliumi értelemben a választás egy gyülekezetnek a legünnepeyesebb aktusa lenne, mert imádságos lélekkel kellene a tagoknak tudakolniok, hogy mit akar velük és általuk Istennek Szent Lelke és így tisztán evaegéliumi szempontok szerint szabadna mérlegelniök az embert, akit valamilyen egyházi tisztségre választanak. Ezzel szemben nagyon jól tudjuk, hogy minnyire világias szempontok dominálnak ezekben a választásokban, mennyire emberi eszközökkel folynak s mennyire elnémul az emberi akarat hangos megnyilvánulása mögött az evangélium parancsszava. Ezt azonban szomorúan természetesnek kell tartanunk ott, ahol az egyház ügyei világi érdekek mértéke szerint intétetnek meg.

Tudom, hogy bizonyos ősi tradíció, történelmi hagyományképen a férfiaknak azt a szerepet jelölte ki, hogy ők legyenek kifelé az egyház védői. Ebből következik, hogy ennek a védelemnek mindenekelőtt a világ fegyvereihez hasonló eszközei: az anyagi és jogi eszközök jöttek tekintetbe, minthogy ezeknek a kétség-telenül szükséges fegyvereknek forgatása tényleg férfimunka. Ha csak ezeket teljes hűséggel és az egyház iránti szeretet erejével forgatná férfi társadalmunk egésze, már az is óriási erő és hatalom volna e világban. De kérdem: hogy gondoskodott hát a református férfiak serege az egyház anyagi szükségleteiről és jogi védelméről? Mikor eljött az idő, hogy az egyházért és intézményeiért tényleg áldozatokat kellett vállalni, egyre másra jöttek a hírek, hogy a falusi presbiteriumok tagjai nem akarják vállalni az egyházi adó kivetését és az ezzel járó felelősséget, mert félnek a falutól. Mit jelent ez? Azt, hogy az egyházban, ahol külső impérium nincs, lelki alap és lelki erők nélkül az anyagi és jogi természetű védőmunka is elsorvad s a tagok száma csak anyakönyvi számmá lesz, de nem a valóságos élet erőmutatójává.

Nem is lehet ez másként, hiszen mi nem jogi szervezet és nem anyagi tőke vagyunk,

* Gyorsírta: Mursnay László, ref. theologus.

hanem Anyaszentegyház, lelki közösség, a hitből fakadó szeretet egysége, s mindenre csak annyiban van szükségünk, így a jogi igazságra és az anyagi erőkre is, amennyire ennek a lelki közösségnek szolgál. Itt, Kolozsvárt mintegy huszonnégyezer kálvinista van, amely számo, mikor dicsekedni akarunk, huszonhét ezernek, de amikor az egyházi adót kell fizetni, csak tízezernek mondunk, de az bizonyos, hogy ez a gyülekezet a hétszázötvenezer lelket számláló romániai reformátusságnak legnagyobb erőközpontja. Egy nagy történelem hagyományai és nagyszámú intézmény segíti ezt a hatalmas se- reget, hogy ennek a városnak életében mindenki által komolyan veendő tényező legyen.

Mérjük most össze ennek a gyülekezetnek lélekszámát azzal a tényleges szereppel, amit Kolozsvár életében betölt. A valóság az, hogy ez a szerep meglehetősen jelentéktelen. Pedig ha ennek a gyülekezetnek minden tagja igazi kálvinista lenne, tehát az életről mind egyformán gondolkoznák, itt semminek sem lehetne történnie nélküle és ellene. Csak természetes, hogy ha ez az egyház öntudatos és egységes lenne, mindenkinek számolnia kellene azzal, hogy itt ennek a kálvinista gyülekezetnek, amely az igazság evangéliumi képviselője, hozzájárulása nélkül semmit sem lehet csinálni. Mikor elérjük ezt, akkor el is mondhatjuk, hogy a férfiszövetség nem hiábavaló szó, hanem való- ságos erő. Senki se gondolja, hogy én ezt az erőt egyházunkon kívül álló tényezők, vagy más felekezetek ellen irányulónak gondolom. Sőt, az a hitem, hogy egy ilyen erő, evangéliumi tartalmandól fogva mindenki másnak is csak szolgálhat. De mi nem harcolhatunk addig másokért, míg a magunk baját el nem igazítottuk. Hamis szabadelvűség pedig csak megakadályozhatja azt, hogy egyházunk a maga igazi értékeit kifejthesse. Mindig voltak egyes férfiak, akik lelkesedtek egyházukért, de ezeknek lángolása épen azért maradt hatástalan és jelentéktelen, mert ezt az igazságot nem merték bátran vallani és érvényesíteni. Mi következett abból, hogy egyházunk elmaradt a maga lelki hivatásától? Az, ami szükségképpen kellett hogy bekövetkezzék: a református férfi élete telkileg megüresedett. Nincs olyan lelki kincse, amit annyira szeretne, hogy azért egész életét szentelje föl s amiről meg lehetne ismerni, hogy református. Pedig ha valakinek van egy sajátos értéke, amit különös mértékben szeret és tisztel, akkor annak meg kell látszania egész életén, annyira, hogy ha csak egy szót is szól valahol, mindenki rögtön tudja, hogy kivel van dolga. A kálvinista az, akinek nincs oka eltitkolni és sohasem is szokta eltitkolni, hogy ő ki. Ezért az igazi kálvinistával könnyű számolni, csak leszámolni nem könnyű. A mi betegségünk épen az, hogy elvesztünk a tömegben s nincs meg a jel, melyről biztosan fel lehetne ismerni, hogy miféle emberek vagyunk? Ahol pedig az

egyének megüresednek, ott az egyház társadal- milag jelentéktelenné válik. Mert mi a társada- lom? Egyének összessége s mindig olyan, amilyenné az egyformán gondolkozó és cselekvő egyének teszik. Ma minden szocialissá lett. Mondják, hogy az élet osztályharc, az emberek osztályok tagjai s a világot ezeknek küzdelme határozza meg, amelyben a földműves csak a földművessel, munkás csak munkással, inte- lektuelli csak intellektuallal kerülhet egy táborba. Épen itt van az a valami, amiben meg kellene látszania a református álláspont elfelejtett igaz- ságnak s ez a felfogás az, amellyel nekünk a legkomolyabban kell szembeszállnunk. Ha csak osztályok vannak, hová tartozik a református egyház? Hiszen ebben az egyházban földműve- sek, munkások, intellektuallak együtt vannak. Lehetséges-e osztályharc az egyházon belül, de lehetséges-e egyáltalában egyház, ha az élet osztályharc? Mihelyt öntudatos egyháztagok let- tünk, azonnal látnunk kell, hogy az igazi evan- geliumi keresztyénség nem fogadhatja el az osztályharc elméletét s küzdenie kell az abból következő gyakorlati erőszak ellen. Egyetlen igaz keresztyén sem fogadhatja el, hogy a földmű- ves ne lehessen testvérem, csak azért, mert én ügyvéd vagyok. Minden igaz keresztyén az én testvérem, akivel együtt kell küzdenem és élnem, a közös hit minden társadalmi válaszfalat le- bontó egységében, mert evangéliumi felfogás szerint az egyház Krisztus teste, melynek ő a feje s melyben a tagok olyanok, mint a test egyes szervei, amelyeknek neveléses és öngyil- kos botorság volna egymás ellen dolgozni, vagy megtagadni az összeműködést. Történelmi jelen- tőségű hivatásunk az evangélium parancsának betöltésével összetörni magunk között a gonosz értelmű különbségeket, melyeket születés, vagyon, érdek emeltek az emberek közé. A férfiszövet- ségnek egyszerű feladata az, hogy új rang- sort állapítson meg a református társadalmon belül. Ennek törvénye az, hogy az emberek rangsorát a szolgálat és szeretet mértéke álla- píthatja meg egyedül. Ez alatt a mérték alatt a paraszt fejedelem lehet s viszont senki sem igényelhet magának fejedelmi kiváltságokat más alapon, mint a szeretet kirdlyi méltóságából ki- folyólag. Hangsúlyozom, hogy egy ilyen rang- sorba állított társadalom megteremtésének sem elméleti, sem gyakorlati lehetetlenségek nem áll- nak útjában. Semmi akadálya nem lehet annak, hogy egyházunk ilyen egységes testté legyen, melyben mindenki számon van tartva, mindenki szolgálhat a maga talentumával s mindenki megnyeri a maga részét. Egy ilyen egyház föl- mérhetetlen hatalom volna a maga belső igaz- ságandól fogva, de nem a rosszra, hanem a jóra. Megmutathatná ebben a világban, amely többé nem tud hinni a szeretetben, hogy van szeretet és hogy az mindenre elégséges. Ha a református férfiak akarják, Isten segítségével meg is csinálhatják ezt. Tudjuk, hogy ezzel

szemben avval érvelnek, hogy a történelemnek áthághatatlan gazdasági törvényei vannak, melyek ezt az elképzelést dőlnek bizonyítják. Ha ez igaz, akkor Krisztus bolond volt, amint Pál apostol mondja is, hogy a megfeszített Krisztus a világ bölcséinek bolondság. Bolond volt, mert azért jött, hogy ezt megcsinálja. De a legkülönösebb az, hogy ezt a bolondságot meg is csinálta. Haldzsokat, parasztokat választott magának tanítványokul, akik mint apostolok elmentek a világ akkori arisztokratáihoz is és minden osztály tagjaiból lelkeket hódítottak az ő számára, akik közül munkások és főurak egyformán vállalkoztak a Krisztusért való vértanúságra. Mióta az evangélium üzenete fölhangzott, nincs többé lehetetlenség ezen a téren. Csak emberekre van szükség, akik vállalják a hit szent bolondságot. Gondoljuk el, hogy a mi egyházunk olyan, mint egy kis világ, amelyen belül mindenféle foglalkozású ember van, akik tulajdonképpen magukban is meg tudnak élni, ha egyesítnék különböző adottságaikat. A mi célunk elsősorban épen az, hogy mint egyház meg tudjunk élni, úgy anyagi, mint lelki értelemben. A férfiak nemzedékének tudnia kell, hogy már nincs idő tétovázni afelett, mit cselekedjünk? Elérkezett az idő, mikor a névleg reformátusokra nemcsak szükségünk nincsen, de nem is vállalhatjuk a teherét, amit jelentenek. Amint a fa is megtalálja a módját, hogy új rügyeivel letolja a visszamaradt száraz leveleket, az egyháznak is meg kell találnia a módját, hogy lehánya magáról azokat, akik csak tiltakozni tudnak a terhek ellen és akadályai minden komoly lelki életnek az egyházban. Hirdetnünk kell, hogyha üres az emberek lelke, maguk az okai, mert érzéketlenül mennek el az anya mellett, aki a lelkiélet drága tejét kínálja nekik az örökéletre.

A férfiszövetség arra a vakmerő, de Istenbízó igazságra támaszkodik, hogy a férfi is lehet keresztyén s legyen is az, ne szégyelje, ne unja ezt, hanem mint férfihez illő hősies feladatot örömmel vállalja. A férfiszövetség ennél többet nem akar, de ennél kevesebb nem is elégedhetik meg. Célja az, hogy a férfi evangéliumi gondolkodásra rendezkedjék be élete minden vonatkozásában. Ebből remélhető egy olyan közösség kivirágzása, melyben mindenkinek kijut a testi és lelki kenyere.

Kikre számítunk tehát egy ilyen munkában?

Mindenekelőtt azokra, akik végre meggyűlölték a közönyösséget s utálatos dolognak tartják, hogy valaki úgy lógjon ebben a világban, mint akinek semmi sem nagy, szent és érdemes arra, hogy elégjen érte. Ilyen embereknél sokkal különben az Isten szenvedélyes ellenségei, mert legalább nem közönyösek. Krisztus a hidegeket és forrókat számbaveszi, de a langyosokat elveti. Ha nem jó a langyos leves, a langyos kávé, a langyos bor, a langyos víz s csak arra

való, hogy kiköpje az ember, még szádszorta rosszabb a langyos keresztyén, akivel nincs mit kezdeni. Számítunk tehát azokra, akik nem akarják többé vállalni a gyáva színtelenséget és tovább tűrni, hogy hitünk és egyházunk jelentéktelen semmi legyen az ember, a társadalom és a magyar nemzet életében.

Számítunk tovább azokra, akik kíváncsiak, hogy miféle hit a kálvinizmus? Joggal beszélünk erről, mert a kálvinizmus értelme nincs benne a közludatban. A férfiszövetségben öntudatosabb akarjuk tenni az egyháztagok kálvinizmusát, hogy ne legyen többé kétség afelett, milyen embert akar és mit akar tőle ez a hit? Be akarjuk bizonyítani, hogy mi csak a gonosz ellen vagyunk örökös tiltakozók, de az evangéliumért elszánt követelők vagyunk.

Számítunk azokra is, akik belátták, hogy az emberiség egy szörnyű átok és büntetés terhe alatt van s ez az élet üressége és unalma. Ezt a világ gyermekeit is érzik s ezért akarják olcsó, hitvány örömmel betölteni ezt a rettenetes űrt. De mi azokra számítunk, akik nagyszerű örömmel akarják ezt megcselekedni s érzéki szenzációk és lélektelen gépies munka helyett, melyek az embert elpusztítják, a szeretetből végzett munka isteni örömeit ismerik meg hitük igazságaiban és valóstítják meg egymásért folytatott tevékenységükben.

És végül számítunk a gyakorlati emberekre. Mi nem azért hívjuk a férfiakat szövetségbe, hogy közösen sápiózzunk a világ gonoszúsága felett, hanem hogy praktikus egyéneket tömörítsünk, akik rászánják magukat arra, hogy gyakorlati módon tegyék élővé és hatóvá ebben a világban a református egyházat.

Ez csak úgy lehetséges, ha kálvinista elveinket a saját hivatásunkban és annak mindennapi munkájában elszánt következetességgel valóstítjuk meg. Az a becsvagyunk, hogy a református földművelő legyen a földet legjobban ismerő és szerető s azt legbölcsebben használó földműves, hogy a református kereskedő legyen az, aki evangéliumi elvek szerint kereskedik s hadat izen a hamis mértéknek és a jogtalan haszonnak. Azt akarjuk, hogy a református ügyvéd tényleg az igazság védője legyen s a református orvos Krisztus parancsa szerint gyógyítson betegeket. Meg vagyunk győződve, hogy ha ilyen emberek különböző munkája találkozik, nagy dolgokat vihetünk véghez. Ki merné tagadni, hogy a református társadalom megszervezhető egy ilyen munkára? Aki hisz az ember lelki természetében és isteni hivatásában, az bizonyára nem. Mindezzel mi nem azt gyűlöljük és károsítjuk meg, ami más egyházaknak vagy közösségeknek drága, mi amikor meg akarjuk egymást menteni, a közönyösséget, a gyávaságot és a bünt gyűlöljük és károsítjuk meg egyedül. Erős református egyházért akarunk küzdeni, mert csak az erős tud gyakorlatilag szeretni. Történelmi hagyomá-

nyunk, hogy önvédelmet gyakorolunk az egyházban s egyetlen célunk, hogy megtartsuk azt, ami nálunk van, hogy senki el ne vegye a mi koronánkat, a krisztusi élet szolgáló dicsőségét. Nálunk sok minden van, történelem, hősök, vértanúk, hagyományok, templomok, iskolák, intézmények, szülőföld, család, gyermekek, lelkek. Ez mind a miénk és Krisztus csak azt kívánja tőlünk, hogy ezeket ne hagyjuk elveszni, hanem tartsuk meg annak az ősi egyháznak karjai között, melyet Ő a hit kősziklájára alapított. Természetes, hogy ez a törekvés senkivel nem ellenséges, hanem arra törekszik, hogy erős kezet nyújtson másoknak, amelyet csak tisztelettel és becsüléssel lehet megfogni. Hiszszük, hogy ilyen kéznyújtással mi is megerősíthetjük Krisztus egyháza többi felekezetét is, Isten országáért vívott harcban. Aki mindezeket velünk együtt vállalja: arra számítunk.

Akinek van . . . akinek nincs . . .

Lukács 3:11.

A világot ma különösen két gondolat urálja: a szenvedés és a kommunizmus gondolata. Mindkettő letagadhatatlan tény, melyek előtt lehetetlen továbbra is szemet hunyni. A szenvedés, nyomor, elégedetlenség napról-napra nő. Valahogy úgy vagyunk, amint Ezsaiás mondja (1:5-6): „Minden fej beteg, minden szív erőtelen. Tetőtől talpig nincs e testben épség, csupa seb és dagadás és kelevény.” Ez az egyik, amivel feltétlen számolnunk kell. Azután azt is lehetetlen meg nem látnunk, hogy a világ egyre jobban bökösödik, az istentelenség, hitetlenség mindinkább terjed. Ez a másik. Mindkettő közös oka és forrása pedig az az örök élet-és helyzet-differencia: van „akinek van” s van „akinek nincs”.

Es ebben a nyomorral és kommunizmussal telített világban is valahogy úgy elszorúl az ember szive akkor, mikor halljuk, vagy olvassuk, hogy most itt, most ott tüntetnek a munkások százai, ezrei, végigjárva az utcákat törve és zúzva e kiáltásokkal: „munkát és kenyeret”. Nem pénz, nem is képviselőiséget kérnek, hanem azt, ami minden embert Istentől nyert joggal megillet: munkát és kenyeret. Gondold el, ép, erős, egészséges ember dolgozna és — nincs mit. Ép, erős, egészséges ember enne és — nincs mit. És ki tudja, mióta? Talán már hosszú, nehéz évek óta. Csoda-e akkor, ha tör, zúz, ha már türelmét veszítette, ha benne már az ember állattá váltott, ha nem tud hinni se Istenben, se emberben, se társadalmi rendben, se a szeretetben? Csoda? Hát jól van ez így? S miért van így? Ki ezért a hibás?

Egy szóval meg lehet mondani: az ember. Én, te, mi mindnyájan, akik még most sem akarjuk megérteni Isten határozott, világos, félre nem magyarázható parancsát: „Akinek két köntöse van, egyiket adja annak, akinek nincs és akinek van eledele, hasonlóképp cselekedjék”. Unalomig kibeszéltük és kiirtuk már magunk a kommunizmus ellen s most, mint akik jól végeztük dolgunk, várjuk, hadd jöjjön, aminek jönnie kell. A világ bökösödik. De hát beszédnél egyébbel próbáltuk megakadályozni ezt a Krisztus elleni támadást? *Tetünk* ezért valamit? S ha igen, megtettünk *mindent*, amit tehattunk?

Azok a munkások, ha öntudatlanul is, de evangéliumot hirdetnek. Ugyanazt harsogják a világ fülébe, amit Jézus hirdetett: Szeresd felebarátodat, mint magadat. Azt kiáltják: emberek ne hagyjatok bennünket éhen veszni, támadjon fel szivetekben a jóltevő szeretet, könyörületek, segítsetek! Mutassátok meg rajtunk és gyermekeinken, hogy a hitetek élő, hogy a Krisztus életét élitek, az Ő cselekedetét cselekszitek! Most kell meglátszani, hogy a keresztyénségnek van hivatása, feladata, jövője. Így talál egymásra Krisztus és az ember.

Isten addig szorítja a nyomorúság prését, míg végre megértjük azt, amit meg akar velünk értetni: „Akinek két köntöse van, egyiket adja annak, akinek nincs.” Nagyon lerongyolódunk, nagyon leszegényedünk, nagyon eladósodunk, de még mindig többünk van, mint két kenyérünk, vagy két darab ruhánk akkor, amikor körülöttünk ezrek és milliók vannak, akiknek egy sincs. A *kettőből is egyet*. Ez a keresztyén kommunizmus. Ez Krisztus. Ez a cselekvő szeretet.

S vajjon mire van a világnak inkább szüksége? Az orosz bolsevizmusra, hogy erre a keresztyén kommunizmusra, erre a munkáló szeretetre? Még nagyobb istentelenségre, vagy Istenre és Krisztusra? Miért van olyan sok éhező, nyomorgó munkanélküli? Mert az emberek igen sok jót tesznek egymással? S ha még a Krisztus nevére nevezettek is éhezni, nyomorogni hagyják embertársaikat, vajjon azok, akik még Istent is megtagadják, inkább meg fogják látni az emberben az embert, a testvért? Azok több jót, több szeretetet fognak életükben megvalósítani? Aligha.

De azt is el kell ismernünk, hogy egy hazug átkeresztyénségben élünk és élünk, amely csak hazudta és hazudja magát keresztyénségnek, de valójában pogányabb a pogánynál. És mindaddig, amíg ez az íge csak kegyes szólam és frázis, de nem *élet* és *cselekedet*, méltán ér ítéletünk. Hadd rombolják le templomaink, száműzzék papjaink, gyilkolják „keresztyén” hiveink, ha ezek csak profanáló tudnak lenni Krisztusnak. A keresztyénség sorsa, jövője ez igen áll, vagy esik. — Minél elviselhetlenebb nyomorba süllyed a világ, annál nyilvánvalóbbá válik a kétségbevonhatatlan igazság: *több szeretetet, több Krisztusi életet és cselekedetet*. Megértjük-e? Cselekedjük-e?

Lehetetlen? Megoldhatatlan? Miért? 90 millió a munkanélküli? Hát nem 683 millió a keresztyének száma? S ha az egész világ nyomoráért nem hordozhatjuk is a felelősséget, de hordozhatjuk a mieinkért: a magyar reformátusokért. Egyetemes megmozdulásra van szükség. Összeírni, elhelyezni legalább „a mi hitünk cselédei”-t. Frontbaállítani a vádat és védelmet, a gyűlöletet és szeretetet, az Antikrisztus és Krisztus muokáját.

Azért legelőször is ma különösképen tanuljunk megelégedni azzal, amink van. „Ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele”. (1. Tímóthé 6:8.) Azután ha látod, hogy lehajtott fejú, szomorú ember halad el melletted, szólítsd meg, hívd magadhoz, ültesd asztalodhoz, ki tudja mióta nem evett, hogy tele lehet a szive szomorúsággal, elkeseredéssel, mert otthon sápadt asszony, éhező gyermekserreg várja, kiknek semmit sem adhat, de akiket ő is úgy szeret, mint Te a tiedet.

Akinek két köntöse van, az egyiket adja annak, akinek nincs.

Mert az egyetlen megoldás ma is: Krisztus.

A magyar református külmiszió nemzetközi megbecsülése. A még kezdet kezdetén álló magyar református külmisziót az elmúlt hetekben szép elismeret érte. A Kairóban székelő Central Literature Committee For Moslems balkáni ága meghívta Döbrössy Lajos misszionáriusunkat bizottsági tagnak, miáltal a magyar munka, kicsinyége dacára is, belekapcsolódott a mohamedán misziók nagy munkaközösségébe.

EGYHÁZUNK MUNKÁJA

A szászvárosi ref. árvaház árváit gondviselőik tábora.

Árvaházunk Előjárósága Isten iránti hálaadással gondolva azokra az áldozatos lelkekre, akik az elmúlt években árvaházunkat lelki, szellemi és anyagi támogatással mai állapotáig megerősítették, Isten Igéje alapján látva azt a kötelességet, melyet a maga választottainak, az Ő kicsinyeinek gondviselésére előír a Lukács ev. 9:48, Máté ev. 25:31-46. és Márk ev. 10:14. versekben, indítva érezte magát arra, hogy az eddigi áldozatos lelkek mellett minél több léleknek adjon alkalmat eme kötelessége teljesítésére, hogy egyházkerületünk minden részéből e szolgálatot teljesítő nagyobb tábora által egyházunk még több árva gyermeknek nyújthasson otthont, nevelést a Kun-kollégium új misszióra elhívott őst falai között.

A gondviselőik tábora megszervezésére az Előjáróság által megállapított szabályzatot az Egyházkerület Igazgatótanácsa megerősítette s így a szervezés munkája megkezdődött.

A szabályzat szerint gondviselőnek tekinthető az, aki elfogadja az árvaház szeretet-perselyét és megígéri, hogy abba minden szombat este, amikor imádságában is megemlékezik az árvákról, legalább 1 lei adományt tesz be, továbbá elfogadja az árvaház lelkipásztornak a gondviselőkhöz évnegyedenként nyomtatásban megjelenő, ingyen szétküldött körlevelét.

Az árvaház szeretet-perselye 9x7x5 cm. nagyságban, kemény kartonból készült, minden évben ismét lezárható persely, mely fő oldalán az árvaház képét s ez írást. „A szászvárosi református árvaház szeretet-perselye”, a többi oldalain bibliai mondásokat, tetszőleg pedig e szöveget tartalmazza: „Minden szombat este legalább 1 lejt tegyél bele az árvák iránti gondviselő szereteted jeléül.” A lelkipásztor levele, mely 8 oldalú nagyságban jelenik meg, első felében az ügyről szóló bibliai elmélkedést, másodikban pedig a szászvárosi árvaház életéről jelentést, esetleg más árvaházak jelentéseiből részleteket tartalmaz.

Aki a gondviselőik táborába be óhajt lépni, az városa vagy faluja lelkipásztoránál kell jelentkezzen, aki a toborzás munkáját már megkezdte. Tőle dívetheti ingyen a szép kivitelben elkészült perselyeket, negyedévenként ő kézbesíti az árvaházi lelkipásztor körlevelét s minden év első vasárnapján két gondviselő, mint tanú jelenlétében felbontja a perselyeket, hogy azok tartalmát minden év február 1-ig eljuttassa a megfelelő helyre.

Ha sikerül akciónk által legalább 10.000 gondviselőt, vagyis minden egyházmegyéből 500-at árvaházunkhoz kapcsolni, nemcsak a jelenlegi 52 árvánk mostani gondterhes ellátása lenne biztosítva, hanem jelentős számban vehetnénk fel az üres szobákba Erdély minden részéből folytonosan jelentkező árvákból és árvaházunkat otthonosabbá s a nyugati civilizáció igényeinek még inkább megfelelőbbé tehetjük.

Kérjük ezért, hogy ne csak e sorok olvasója gondolkodjon a fentiekben, hanem ismerőseihez is juttassa el a hívó szót.

A nő- és férfiszövevények, a leány és fiu biblia-körök vezetőit és tagjait e sorok által is kérjük, hogy legyenek a lelkipásztoroknak segítségére a toborzás munkájában.

Árvaházunk reméli, ha Isten további megsegítő kegyelme velünk lesz, e tábor megszervezése, az árvaház lelkipásztornak az egyházmegyékbe és gyüleke-

zetekbe tervezett körútal által egyházkerületünk hívei és szeretetintézménye között a kapcsolat még erősebb lesz.

„Aron vétettek meg; dicsőí sétek ezért az Istent a ti testetekben és lelketekben, amelyek az Istenéi”. (1. Kor. 6:20.) Jézus az utolsó itéletéről szóló beszédben (Máté ev. 25:31-46.) mondja: „Amennyiben megcselekedtél egyvel az én legkisebb atyámfiai közül, én velem cselekedtél meg.”

A szászvárosi árvaház játékkérésére több helyről érkezett küldemény. Így márc. 31-ig Kolozsvárról, különösen a hidelvei gyülekezet tagjaitól, báró Kemény Ilonától Nagyenyed, a magyarláposi ref. iskolásoktól, Sepsiszentgyörgyről egy nagy láda közös gyűjtemény László Ida úján és a brassói Franck-cégtől. Nagy örömmel volt az árvaházban, amikor február 19-én Marosi Mihály kolozsvári vasutas, a hidelvei bibliai kör tagja két utazó kosárban személyesen hozta el a Kolozsváron összegyűlt játékokat. Az árvák nagy lelkesedéssel fogadták „Marosi bácsit” az állomáson, tiszteletére ünnepélyt rendeztek. Mély nyomokat hagyott a lelkekben az árván felöltött vendégnek, az árvák iránti szeretetének e bizonyágtétele.

Az árvaház ez úton is köszöni a szíves adományokat. S kéri, hogy a szíves adakozók ezután se feledkezzenek meg az árvák játékszobáiról. Különösen a 12-16 éveseknek való társasjátékok hiányoznak. Hátán fogadnánk tennispályánkhoz ilyenkorú gyermekeknek való raketteket és labdákat.

A nagy vakációkban az árvák számára beállítandó kézimunka szobákba, melyekben az árvák karácsonyi bazárookra készítenének munkákat, köszönettel fogad az árvaház lombfűrészeket és lombfűrészmintákat és női kézimunkakereteket.

SZOCIALIS KÉRDÉS

A munkanélküliség.

Máté 20:1-16.

Isten Igéjét tudakozván, vele szemben kétféleképpen viselkedhetünk. Vagy kitárjuk a mi hitünk kelyhét, mint a virág és megadással, engedelmesen várjuk, hogy aláharmatozza Isten az ő mennyei üzenetét, vagy pedig visszük nyomoruságunkból fakadt kérdéseinket s az Isten tulajdon szava, ítélete alá helyezzük, hogy kínzó kérdéseinkre Tőle nyerjünk feleletet és megoldást.

Ez alkalommal ezt az utolsó viselkedést kívánjuk tanúsítani. Hozzuk nyomoruságokkal teli korunk egyik legnagyobb kérdését: a munkanélküliség kérdését s aláhelyezzük azt Isten ítélő szavának, hogy az abban foglalt szorongatásainkat, kínzó kételyeinket, égető kérdéseinket megvilágosítsa, azokra feleletet adjon és megmutassa előttünk a megoldás irányát, a felszabadulás lehetőségének mennyei távlatát.

Be kell vallanom, hogy mialatt a munkanélküliség kérdésével a felolvasott bibliai hely alapján foglalkoztam, állandoan éreztem azt a lelkiismereti szorongatást, vajjon nem következ-e el erőszakot, amikor a felolvasott részen át hangzó Igét mindenképpen a munkanélkü-

liség kérdésének a megoldására használom; vajjon nem viszek-e bele az Isten tulajdon szavába olyan intenciót, amely abban eredetileg nem foglaltatik benne; vajjon nem igazítom-e az Ige-t a saját gondolkozásom intenciójához? De megnyugtattam magam azzal a gondolattal, hogy, ha a mi Urunk, a Jézus Krisztus a mindennapi életből vett képpel példázza az Istenországába való elhívást, merőben jogosult akkor korunk egyik legnagyobb társadalmi és gazdasági kérdését az Istenországában uralkodó törvényszerűséggel oldani meg. Ha a mennyei példázható földi képpel, úgy a földi a mennyei képhez mérendő. *Ha az Istenországa urának országához és országa munkásaihoz való viszonyt a szeretet alaptörvénye szabja meg, úgy a földi viszonylatok: az úr és a szolga, a munkádó és a munkás viszonya is ama nagy törvény égi mássa szerint szabályozandó.* Nézzük meg tehát az Ige tükrében:

1. Mit jelent a munkanélküliség ma?

2. Mi módon oldható meg Isten akarata szerint?

1.

A munkanélküliek számának rohamos emelkedése azt jelzi, hogy a földi sötétség csak nő és nem virrad. Az éjszaka sötét órájában vagyunk. Ha egy kis számítást végzünk, csak hozzávetőleges számadatokkal, úgy azt találjuk, hogy közel 30 millió munkanélküli van ma a világon, tehát ennek megfelelően több, mint 120 millió ember (a családtagokat számítva), kenyérkereset nélkül él. Több, mint 120 millió ember mindennapon a mindennapi kenyér elemi gondja alatt szenved. Ha ezzel a szörnyű valósággal bátran szembenézünk, úgy azt kell mondanunk, hogy ma a társadalmi-politikai élet síkjában ez az egyetlen problema. Ebben a pillanatban a béke, a háború, a leszerelés kérdése mind-mind ebbe az egyetlenegy kérdésbe: a munkanélküliség kérdésébe futnak össze. Ma ebben a kérdésben találkozunk az ítéző, a követelő, a parancsoló, talán az ígérő Úristennel.

Nézzünk szembe hát az Isten Igéjének ítélete alatt azokkal a gyilkostekintetű veszedelmekkel, amelyek a munkanélküliség kérdéséből villognak felénk. Gondoljuk meg a következőket:

A példázatbeli gazda kimegy a napnak első, harmadik, hatodik, kilencedik és tizenegyedik órájában a piacra, ahol munkanélkül álldogáló, hivalkodó munkásokat talál, akik a munkabehívást várják. A példázatbeli munkások reménységgel várták a munkaalkalmat. Ma milliók és milliók merőben reménytelenek, már nem is keresik a munkaalkalmat, sötét kétségbeeséssel tekintenek családjukra, önmagukra és jövődjükre. Az éhség, a kilátástalanság, az elemi életgondokból következő keserűség meglazítja, sőt szétlépi a családi élet szálait, tehát a munkanélküliség alapjában támadja meg a család intézményét.

És ebben a szétzilált szörnyű lelki álla-

potban marad-e hely a lélekben a kenyérgondokon túl, az állati tengélet felett álló szellemi, erkölcsi javak számára? Vajjon lehet-e érdeklődés ama milliók lelkében az élet legnagyobb kérdései után? Bizonyára nem, mert a munkanélküliség akkora ürességet támaszt a lélekben, amelybe mint valami feneketlen mélységbe alá hull minden gondolat, minden igazság, de minden vigasztalás és biztatás is. De még itt sincs megállás; ama gyilkostekintetű veszedelmek száma légióvá nő. A munkanélküliség kimaradhatatlan következménye, hogy olyan erkölcsi kisiklásokra vezet, amelyeket semmiféle módon nem lehet ellensúlyozni. A munkanélküli ember lelke tele van az egész társadalommal szemben valami állandó bosszúsággal. Kimaradhatatlan következménye, hogy olyan izgatott, nyugtalan politikai légkört támaszt, amelyben lehetetlenné válik minden nyugodt kulturális és missziói munka. Végül pedig a munkanélküliség megingatja az isteni gondviselésbe vetett hitet, tehát hitetlenséget szül.

És vegyük hozzá mindezekhez még azt is, hogy a munkanélküliség folytán milliókra nézve megszűnik a munka nevelő hatása. Az ember nem utolsó helyen éppen a munka által jut embersége igazi arculatához és jelleméhez. A munka, a kenyérkereseten túl, az az áldott tényező, amely felszabadítja az emberi élet nagy tökéjében elhelyezett lelki képességeket és tulajdonságokat. Hova jut az ember, ha még a munka nevelő hatása is elvész számára? — Gondoljuk el ennek következményeit az érettebb korukra nézve, de gondoljuk el különösen az ifjúságra nézve, amely a munka fegyelmező, nevelő hatása nélkül nő fel! Igaza van annak a holland professzornak, aki azt mondta: „A munkanélküliség lelki következményei a felnőttekre másodlagosak, de az ifjúságra nézve elsődlegesek.” (Frencken.) Kétségtelen, hogy a munkanélküliség pusztító következményei még nagyobbak, még súlyosabbak lesznek a közeli és távoli jövőben. A gazdasági és szellemi szükségek eme sötét mélységéből nyúlnak ki ama vérvörös fáklyák, amelyek mindenfelé rötté teszik az égalt. Innen nőnek ki nem az *alkotó*, hanem a *pusztító* forradalmak, a szociális polgárháborúk rémei.

2.

És most az a kérdés, hogy van-e megoldás erre a szörnyű nagy kérdésre nézve? — És erre az a feleletünk, hogy a felolvasott példázat egészen közletről és megfoghatólag utal arra az egyetlen lehetséges megoldásra, amelyet az egyháznak és a hiveknek proklamálniuk kell. Természetes, hogy miután maga a kérdés rendkívül súlyos és összefüggésben áll egész társadalmi és gazdasági berendezkedésünkkel és annak szellemével, maga a megoldás is belenyúl egész társadalmi és gazdasági életünk szellemébe és olyan radikális megoldást kínál és olyan radikális megoldásra hív, amely egyenesen

forradalminak nevezhető, de nem a sátáni politika, hanem az evangélium értelmében.

Az első, akivel szembe kell néznünk, az maga a példázatbeli szőlősgazda személye. Első jellemző vonása az, hogy *nem várja*, hogy a munkanélküliek munkáért esedezzenek, hanem maga *keresi fel* azokat. Nem a számító értelem, hanem az együttérző szív vezeti őt. És nem alkudozik, vagy ha alkudozik, nem a saját érdeke védelmére alkudozik, hanem annak egyenesen ellentmondva, a munkanélküliek érdekét tartja szem előtt. Nem számítgatja a garasait, hogy vajjon mit nyer és mit veszít, hanem lemondva önmagáról, azt számítgatja, hogy vajjon mit nyernek és mit veszítenek azok a drága emberi lelkek, akik munkanélkül hivatkozva állingálnak a piacon.

És hogyan viselkedik a munkásaival szemben a bérfizetésnél? Mindenekelőtt felforgatja azt a minden időben érvényes közgazdaságtani alaptörvényt, mely szerint a munkabérnek alkalmazkodnia kell a munkateljesítményhez. Ennek az alaptörvénynek a szelleme szerint azok, akik kora reggeltől fogva dolgoztak a szőlőben, méltán háborodtak fel azon az igazságtalanságon, hogy a gazda azoknak, akik a nap utolsó órájában léptek munkába, akik tehát csak egyetlen óráig dolgoztak, ugyanannyit adott, mint nekik, akik egész napon át a napnak a terhét és hőségét szenvedték. És ha a mai u. n. demokratikus világ szellemében nézzük a kérdést, nem gögös és önkénykedő igazságtalanságnak tűnik-e fel a szőlősgazda válasza, amikor így felel az elégedetlenkedő munkásoknak: „Vedd, ami a tied, és menj el. Én pedig ennek az utolsónak annyit akarok adni, mint néked. Avagy nem szabad-é nékem a magaméval azt tennem, amit akarok? Avagy a te szemed azért gonosz, mert én jó vagyok?”

A szőlősgazda magatartását a munkabér fizetésében nem érthetjük meg a közgazdaságtani alaptörvények szerint, szuverén akaratnyilvánítását sem tudjuk helyesen értelmezni, ha csak a demokratizmus szellemét vesszük tekintetbe. A szőlősgazdát nem a saját önző érdeke, hanem lemondó könyörületes jósága vezeti és befolyásolja. Ez magyarázza meg az ő szuverén akaratnyilvánításának hangját és biztosítja annak jogosultságát. Ime, a bibliai munkaadó és munkás viszonya merőben más, mint a milyennek mi azt a természetes emberi okosság és számítás alapján megalkottuk, mert különbség van a természetes emberi okosságon nyugvó *társadalmi igazságosság* és a Lélek ajándékából nyert *evangéliumi igazságosság* között. A társadalmi igazságosságot a természetes emberi önzés, az evangéliumi igazságot az Istentől nyert szeretet vezeti. A társadalmi igazságosság azt kívánja, hogy mindenkinek meg kell adni a magáét, az evangéliumi igazságosság azt követeli, hogy mindenkinek, tehát a munkaadónak is le kell mondania, legalább

valamiről, amit a magáénak tart. [A társadalmi igazságosság a számító emberi okosságból és haszonosságból szól és tesz, az evangéliumi igazságosság a szeretettől megtelt szív teljességéből szól és tesz.

Mindezekből pedig azt a lesújtó következtetést kell kivonnunk, hogy a mai társadalmi és gazdasági szellem alapján a munkanélküliség kérdése *megoldhatatlan*, de ki kell vonnunk azt a vigasztaló és biztató ígéretet is, hogy az evangélium szelleme szerint pedig *megoldható*.

A munkanélküliség kérdésének, az evangélium szelleme szerinti megoldása azzal kezdődik, hogy a munkaadónak, a tulajdonosnak, a tőkésnek revízió alá kell vennie és meg kell változtatnia a vagyonához, a tulajdonához, a tőkéjéhez való *személyes viszonyt*. Az evangélium szerint ez akkor történik meg, amikor reá jön a gazda, a tulajdonos arra, hogy semmi sem, amije van, nem az övé, hanem az Úristené. Az evangéliumi közgazdaságtan szerint semmiféle vagyon, vagy tőke nem az ember természetes tulajdona, nem tartozik az ő lényéhez, hanem minden, amit az ember a magáénak vall, az az Isten tulajdona. Az Ég az Istené, a Föld az Istené, az arany az Istené, az ezüst az Istené, a pénz, a ház, a földbirtok az Istené; a gyárak, a kis- és nagyvállalatok, a gépek, de az áruházak is épen úgy, mint a kereskedések és kis- és nagyműhelyek mind-mind az Isten tulajdonai, az utolsó szerszámig és az utolsó gondolatig. Minden csak sáfárságra adatott, azaz minden csak rábízatik Istentől az emberre, mint sáfárra, de mindennel az örök Gazda, a nagy Tulajdonos az Isten örök tervei, szándékai, az ő akarata szerint kell gazdálkodnia az embernek. Isten akarata, az ő nagy gazdasági terve szerint a sáfároknak úgy kell használniuk a reájuk bízottakat, hogy minél nagyobb termeléssel minél többeknek szükségét kell kielégíteniök. Istennek, mint örök és egyetlen Gazdának az az ő világgazdasági terve, hogy mindenkinek hozzá kell jutnia a mindennapi kenyérhez, mert ehhez Isten mindenkinek jogot adott. A tulajdonnal, a tőkével rendelkezőknek tehát nemcsak a maguk, hanem a mások javára is gazdálkodniuk kell, mert a tőkés a gazdálkodásáért elsősorban nem magának, hanem Istennek tartozik felelősséggel.

A munkanélküliség megoldása tehát ott kezdődik, hogy az ember lemond, a sáfárság követelménye alapján, az önzésről, a kapzsiságról és elismervén Istennek minden vagyonhoz való kizárólagos jogát, ha kell a munkaidő, ha kell az árak leszállításával is, megnyitja az utat testvérei előtt a munkához, a kenyérszerzéshez és így az emberibb élethez. A munkanélküliség megoldásának az az egyetlenegy és utolsó feltétele, hogy az önzés és kapzsiság helyét el kell foglalnia az önmegtartó szeretetnek, annak a szívjósnak, amelyet a bibliai szőlősgazda ta-

núsított az ő munkásaival szemben s amelyet ő még akkor is meg tudott őrizni, amikor az ő pénzére tekintő, azt sóvárogva néző szemek kapzsik és gonoszok voltak.

A munkanélküliség megoldása csak az egész szociális kérdés megoldásával lehetséges, mert csak egy másik szociális rend által lehetséges. Ez a megoldás, ez a másik szociális rend csak az evangélium által proklamált megoldás és rend lehet: minden más megoldás, minden más rend az egész társadalmi élet mindent elpusztító felbomlásával jár. Épen ezért az evangélium hirdetésének utolsó, döntő óráját éljük.

Hogy mi a feladata az egyháznak és a hívőknek a munkanélküliség kérdésével szemben, ez, azt vélem az eddigiek után, világos. Az egyház feladata, hogy a munkanélküliségnek napiértékű megoldásain túl, lelkiismereti kérdéssé kell tennie azt. Az egyház feladata, hogy az ideiglenes természetű megoldásokon túl az igazságosság szellemét kell' szolgálnia. Az egyháznak őrködni kell azok felett a veszedelmek felett, amelyek a munkanélküliség folytán embertestvéreink lelkiségét és üdvösségét fenyegetik. Az egyház feladata, hogy védelmébe vegye az embernek Istentől adott méltóságát, amelyet alapjaiban támad meg a munkanélküliség. És nekünk, Isten gyermekeinek, ha nem is rendelkezünk anyagi eszközökkel a munkanélküliség leküzdésére, imádságainkban kell hordoznunk a mi szenvedő és nyomorgó testvéreink sorsát. Rajta kell lennünk, hogy ebben a jelenvaló, nyomorúságos világban mélységes megértést és szeretet kell ébresztenünk mindazokkal szemben, akik a munkanélküliség által okozott fizikai és lelki nyomor terhei alatt szenvednek. És végül s legfőképpen az egyháznak is és nekünk, a hívek seregének is, elszánt harcot kell folytatnunk az emberi bűn és gonoszság táplálta minden önzés és kapzsiság ellen, de nemcsak általánosságban, hanem nyíltan és őszintén nevén kell neveznünk annak minden megnyilatkozását kicsinyekben és nagyokban. Ha lemondunk a tekintély-hajhászó, teoretikus és retorikus keresztyénségről és ha kiléptünk egyszer a színes színlapok ködéből, abból a nagy és szürke általánosságból, amelyben eddig minden jó ügy elveszett, ezzel megtettük az első lépést az új szociális rend felé és ezzel nagy lépést tettünk a munkanélküliség megoldásában. Én hiszem, nekünk hinnünk kell, mert a Lélek kényszerít reá, hogy a nagy sötétségben, amelyben járunk, jön felénk és szembe az Úristen az ő nagy világgal!

Tavaszy Sándor.

Nemzetközi misszionárius-konferencia Sumenben. Döbrössy Lajos református lelkész, a bulgáriai Sumenben dolgozó magyar misszionáriusunk kezdeményezésére az elmúlt napokban Sumenben egy nemzetközi jellegű misszionárius-konferencia ült össze. A konferencián magyar részről Döbrössy Lajos és Hány Dániel vettek részt.

A tévelygés ereje.

„Mivelhogy nem fogadták be az igazságnak szeretetét az ő idvességökre, azért bocsátja reájok Isten a tévelygés erejét, hogy higgyenek a hazugságnak“.

II. Thess. 2. 10—11.

Egész sereg olyan kifinomult ember van, akik elszántan fordulnak el minden materializmustól, minden csupán a mai napnak való élettől. Komoly emberek, akik magukat szívesen nevezik „Isten-keresők“-nek. Vallásosak akarnak lenni, de nem keresztyéni módon, illetve keresztyének akarnak lenni, de nem az egyház unalmasan kegyes módján. Előkelő fölénnyességgel mennek el a templomajtó mellett és finomabb, szellemibb táplálékot kívánnak. Szeretik a különlegességeket, művelt, olvasott emberek közösségét és a félhomályos termeket. Óvatosan járnak a világban, távollattva magukat a nagy tömegektől, nem elegyedve bele azok dolgába. Szívesebben hisznek abban, ami Indiából vagy Amerikából jön át, mint abban, amit nagyanyjuk mondott a tűzhely padkájáról. Minél drágább egy könyv, annál bizonyosabban a legújabb igazságokat tartalmazza szerintük. Ismétlem: értékes férfiak és nők vannak ezek között, akiknek az egyház nyilván nem tudta a helyes szót megmondani és akik most már a maguk útján járnak.

De „sohasem olyan nehéz az embernek átesni a veszedelmen, mint akkor, ha azt ki akarja kerülni — óv Nietzsche. És ők halomra döntve és elkerülve egy egészséges, egyenes, természetes szokást, kifecamodott, szűklátókörű és gögös modorra esnek. Az igazságot akarják, de nem úgy, ahogy az az Evangéliumban hozzáuk jön, hanem mást, érdekesebbet, modernebbet, szellemibbet és mindenféle titokzatos varázssal kevertet. Történet akarnak, nem az Isten akaratából teremt kenyeret. Nem képesek elviselni, hogy az igazság olyan egyszerű, hogy a keresztyénség egyesekhez olyan eseten kívánásokkal közeledik; nem hordozhatják el, hogy őket is úgy kezeljék, mint a műveletlen népet, a professzort úgy, mint a szegényházbéli. Nem akarják Istent úgy elfogadni, ahogy Ő magát Igéjében és történeti megjelenésében kijelentette, olyan megalkuvás nélkülinek, olyan kérlelhetetlenül komolyan — miért van akkor az embernek agyveleje! Ők abból alkotnak maguknak új eget és nem értik, miért futnak el egyesek az ilyen gondolatoktól.

A hamis út, amelyen elcsuszznak, ez: mindenáron szolgálatukba akarják kényszeríteni az élő Istent. Nem Isten alatt, hanem Isten felett érzik magukat. Gondolkozásukkal, érzéseikkel, szükségükkel olyan vallást alkotnak, amely magában foglal egy csipetnyit a keresztyénségből, egy másikat Indiából, egyet talán Amerikából, egyet természetesen Nietzscheből és kettőt-hármat Goethéből — és így létrejön egy olyan vallás, melynek a régmódi, tisztán a Biblián alapuló keresztyénséggel szemben megvan az az előnye, hogy modern és az emberi méltóságot és dicsőséget is érvényhez juttatja. Vallás-pótlék!

*Dobd ki hitedet az ajtón
Ablakodon mászik be az babona,
Hogyha Istent elűzöd magadtól,
Jön a szellemek sötét hada.*

Aki a vallást az értelem által akarja megjobbitani, az úgy tesz, mintha zsebórájához akarná igazítani a napot — gonyolódik Matthias Claudius.

Nem, nem — „nincsen senkiben másban idvesség : mert nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk a Jézus Krisztus nevének kivül. Krisztus az emberi dicsőség vége. Ő leveszi az álarcot rólunk és megmutatja nekünk, mi vagyunk. Kinyitja szemünket, hogy meglássuk, mit jelent a bűn és a bűnösség. Aki úgy véli: szent és megváltott lehet anélkül, hogy a bűneit komolyan venné, örökké tévuton fog járni. Ez különbözteti meg a keresztyénséget minden pogányságtól. Ennek a magunk módja szerint való megváltása után — Kant mondotta egyszer: görbe fából vagyunk mi faragva — értjük meg csupán az újtestamentumi eseményeket. Keskeny az az ajtó és szoros az az út, amely az örök életre vezet. Minden más út a kárhozatba visz, akár jobbra, akár balra vezessen minket, ha szép, elragadó gondolatok susognak is mellette nyárfasorként.

Vannak szellemi csavargók is, akik majd itt, majd ott érzik magukat otthon, most kis Ideig Tagorenál, majd Trinenél, azután ismét Tolsztojnál pihenve meg. Az ilyen ember keres és csatangol, szürcsöl és andalog, szó és fő és lángol — és mindeme vallási cigánykodás mellett békétlen, szegény fickó, leggyakrabban testben és lélekben kifricamodott „Isten-kereső”, aki mihelyt komolyan kezdi venni az életet, büszke lesz arra, hogy szívét oda meri adni a régimódi, de mindig gyógyerejű bibliai igazságoknak és ígéreteknek. Aki a Krisztusban hozzánk közel jött élő Isten elől kitér, bálványok áldozata lesz. Eszmékből és eszményekből is lehetnek bálványok. Az ilyen bálványimádás nem egyéb, mint a modern pogányságnak k'zélesedett alakja. Ha pedig szellemileg gögössé tesz, életveszélyes. Minden fegyencnek több kilátása van az élet Istennel való találkozásra, mint az ilyen nemes, hiú „Isten kereső”-nek.

Adolf Maurertől fordította Sipos Géza.

Ifjúsági munkánk mérlege.

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület reve alatt külsőleg is szerveződő ifjúsági munkánk szervezen nőtt ki theologiai fakultásunk Ifjúsági Keresztyén Egyesületéből. A vidéki alakulatok két-három évvel később mutatták azt a képet, ami ugyanannyi idővel azelőtt a főiskolás csoportra volt jellemző. Ezt a tényt örvendetes jelenségnek kell elkönyvelnünk, nemcsak azért mert annak a csoportnak vezetőszerpét igazolta, amelyikben az egyház lelkészi és világi vezetői nőnek fel, hanem azért is, mert igazolta, hogy az egyház minden munkájában az egyház szellemi fókuszának, a theologiai intézetnek a döntő hatását kellene biztosítanunk.

Ifjúsági munkánk sohasem volt egy világnézet, vagy munka módszer megcsontosodott váza. Aki tíz-tizenkétéves történetét ismeri, tudja, hogy milyen fiatalos lendülettel tudott minden olyan hatásra reagálni, ami valóban az élet kisugárzása volt. Vállalta a legnehezebb feladatot: Isten Igéjét vinni szégyen és takargatás nélkül az ifjúság elé. Sohasem alkalmazta a mézes madzag elméletét, nem csapta be az ifjúságot azzal, hogy csak jertek minél többen

hozzám, én nem akarok veletek semmi különösebbet csinálni, csak egy kis szórakozást, dalárdát, kirándulást, önképzőkört; mindig őszintén megmondotta, Isten keresi az ifjúságot rajta keresztül. Megtisztelte az ifjúságot. Nem mondhatjuk, hogy nem tudott embereket megmozgítani, hogy nem tudott az ifjúság szélesebb rétegeinek központjába kerülni. Tudott élő testvéri közösségeket teremteni, valóban barátokká tett embereket. Tudott testvéri szolidaritást teremteni különböző koru és foglalkozású ifjak között. Az országon belül megtalálta a hasonló célú román mozgalmakkal való kapcsolatot, a kapcsolat meglazulását a román ifjúság élesen görögkeleti befolyás alá kerülése okozta. Az Ifjúsági Keresztyén Egyesületek és a Keresztyén Világdiákszövetség nemzetközi kapcsolat hálózatába szervesen bekapcsolódott, évek óta nyer képviseletet minden jelentős nemzetközi keresztyén ifjúsági konferencián. Megteremteni igyekezett az erdélyi református ifjúsági sajtót. Lapján, az Ifjú Erdélyen keresztül éveken át jelentette az egész romániai magyar ifjúság önképzőköri életét. A sáfársági mozgalomban mint életés hívás állott az egyház elé. Állandóan éber figyelem központjába állította a külmisszió, a regáti és szorvány misszió kérdéseit és feladatait. Kétségkivül nem mozgatott meg nagy tömegeket, nem vindikálta magának a magyarországi hasonló mozgalmak jelszavát, hogy újjá tudja teremteni az egyházat, de Isten figyelmeztetéseire figyelve, aránylag rövid idő alatt meglátta a mélységben és szélességben azokat a pontokat, ahol a fiatal generáció jövőt építő feladatai bomlanak elő. Nem csinált programot, hanem Isten ujjmutatásaira figyelve, az élet útján jutott el a programig.

A program egyes döntő pontjait összefoglalva jelzem: 1. Új evangéliumi lelkű emberek nevelése. 2. A református ifjúság Krisztusban való közössége. 3. Kapcsolat az ország és az egész világ hasonló mozgalmival. 4. Református ifjúsági sajtó. 5. Szolgálat az egyházban. 6. Misszió.

Évek során jutott el a mozgalom erre a programra, Isten lelkének vezetése mellett, ezért értékesebb minden emberi célkitűzésnél és nagyot akarásnál. Senki sem állíthatja, hogy ez az életút nem református, hogy nem teljes, hogy életellenes, még azt sem lehet mondani, hogy nem aktuális, nem az itt és most esedékes legegészségesebb program.

Az egész ifjúsági munkára nézve azonban jajj volna itt megállani, azt mondván, gyönyörködünk mindabban, amit Isten adott. A munka ifjúsági és evangéliumi karakteréből kifolyólag megállani nem szabad.

Mik a mozgalom legközvetlenebb mozdulási irányai?

Az általános, széles keretekben meglátott feladatoknak a mai konkrét viszonyok között való megvalósításán való fáradozás. Nem lehet

tagadni, hogy a mozgalom nagyon sokszor mozgott általános keretek között, ez azonban a dolog természetéből következett, az első évek alatt feltétlenül szükség volt a látás szabadságára. Egy nagyon szoros keretek közé szorított mozgalomnak nem lehetett volna meg a lehetősége arra, hogy a feladatok felé nőjön. A mai konkrétizálás szerintem abban állana, hogy a mozgalomnak határozott programtervet kell kidolgoznia arra nézve, hogy miképen tud az egész egyház ifjúságához eljutni. A konkrétizálódás másik feladata határozott evangéliumi leszámolás a mai élet izgató tényeivel, vagy legalább is az ifjúság látásának erőteljesebb beállítására a mai és itteni látásra. Határozottabb, részletesebb megállapítás azoknak a feladatoknak, amelyek szolgálata mellett a felnövekvő ifjúság a maga generációs hivatását látja meg az egyház építésében. Ezeket a szempontokat minden munkálatokban, beszédekben és írásokban határozottan kell érvényesíteni.

Nagyon kell azonban attól óvakodni, hogy a mozgalmat letereljük arról az Isten mutatta úrról, amelyen elindult. Biznunk kell abban, hogy Isten lelke mindig megmutatja az esedékes feladatokat és ad erőt a megvalósításra. Biznunk kell abban, hogy egy mozgalom annál aktuálisabb lesz, minél inkább engedelmeskedik az időtlen evangélium idői parancsainak.

A theologia védnöksége alatt dolgozó főiskolás IKE csoportunk másfél éves vajadás útján jutott el a konkrétizálódás, a határozottabb állásfoglalás szükségességének meglátására. A ható tényezőnk legdöntőbbike az Isten által adott fejlődési parancs volt. A mozgalom eddigi fejlődése alapján esedékes volt mindennek meglátása. A döntés bekövetkezését sürgetővé tette az összes többi ifjúsági alakulatok határozott színvallása és állásfoglalása. Az IKE örömmel látta meg, hogy középiskolás munkája nem volt hiábavaló, mert azok a fiatal egyetemi és teológiai hallgatók sürgették új állásfoglalását, akiket első osztályos koruk óta az IKE nevelt. Ez évben két népes és nagyon eleven egynapos főiskolás konferenciát rendezett az IKE, mindkét konferencián termékenyen hangzóttak el azok a szavak, amelyeket egyházunk püspöke szólott az ifjúsághoz.

Hiszünk abban, hogy a főiskolás csoport új feladat meglátásai a mozgalom többi csoportjaiba is termékeny gondolatokat és új feladatokat fognak vinni.

Kolozsvár, 1933 április 3

Ldszló Dezső.

A gyömrői református egyház belmissziói bizottsága kedves újítást vezetett be a gyermekek lelki fejlesztése és egyházszeretelük nevelése érdekében. Az óvodásoktól kezdve a konfirmandusokig felvonultak hosszabb-rövidebb jelenetek ketetében egy kedves „Virágoskert”-estélyen, melyet a gyermeki lelkiülethez szóló bibliamagyarázat fejezett be.

DR. VARGA ZSIGMOND:

Általános vallástörténet.

Debrecen, 1932. Szerző saját kiadása.

- I. KÖTET: 1. Bevezetés a vallástörténetbe.
2. A vallásos élet jelenségvilágának átnézele. Nagy nyolcadrét, 310 lap.
- II. KÖTET: 3. A vallás történeti élete.
Nagy nyolcadrét, 868 lap. A I–II kötetek ára 25 pengő. Megrendelhető az Ifjú Erdélynél.

Ha csak a terjedelmét nézzük ennek a nagyszabású munkának, amely több, mint 1000 oldal (310+868), nagy megbecsüléssel és elismeréssel kell megdölnünk az író és műve előtt és egyenesen „eseménynek” kell tekintenünk, hogy ez a nagy mű magyar nyelven és a magyar református teológiai irodalom területén megjelenhetett. Ha azonban tovább megyünk és beletekintünk és ha benne elmerülve, tanulmányozzuk annak egyes részleteit, tiszteletünk és megbecsülésünk, elismerésünk és hálánk csak fokozódik a tudós szerző és műve iránt és áldjuk az Uristent, hogy épen ezekben a tudományos vonatkozásban, kedvezőtlen időben, megajándékozott minket ezzel a művel. Varga Zsigmond évtizedek szorgalmas, odaadó és rendkívül komoly munkájának aratta gazdag termését és megfeszített ősi erdélyi magyar energiájának adta letagadhatatlan bizonyosságát ezzel a könyvével. Ma pl. a német tudományos irodalomban ilyen megcsabású, ilyen nagyszerű összefoglaló művet nem ismerünk. Nem tartozunk „a nagyotmondások emberei” közé, de szinte kényszerítve érezzük magunkat arra az összehasonlításra, amely olyan közel áll hozzánk, hogy ezen a műven valóban látszik, hogy olyan ember írta, aki nemcsak hogy ugyanonnan indult el, ahonnan Körösi Csoma Sándor, de ugyanolyan nagy felkészültséggel is fogott műve véghezviteléhez és ugyanolyan törhetetlen energiával törte át magát a vallástörténeti kérdések bonyolult és ezer meg ezer szálból szőtt problémáin. Engem Varga Zsigmond személyileg mindig Körösi Csoma Sándorra emlékeztet, most, hogy nagy könyvén végigdolgoztam magamat, ma még jobban beleélttem magamat ebbe a képzeletembe. — Nem tartozik a mi feladataink körébe, hogy részleteiben tárgyaljuk ezt a könyvet, csupán fent, általános benyomásaink alapján, a legmelegebben ajánljuk mindenkinek, aki a vallás nagy sokfélesége iránt érdeklődik. Varga Zsigmondot pedig, mint Erdély boldog dicsekedését, melegen köszöntjük műve megjelenése alkalmából.

T. S.

„Egyházunk hajója viharzónába került, vigyázzunk, nehogy későre induljunk annak megmentésére!”

E figyelmeztetéssel zárult lapunk múlt számában adott közleményünk. És sokkal nagyobb visszhangja lett, mintsem csak gondoltuk volna. Levelek jönnek, melyben igazat adnak vészkiáltásunknak, sőt tovább mennek, utakat mutatnak, melyekre egyszer már komolyan és határozottan rá kell lépniük.

Szeretnénk valamennyit egész terjedelmében közölni, ha lapunk terjedelme megengedné, hogy lássák mindazok, akiket illet, hogy mennyi aggódo lélek van, akik komolyan törődnek Szentegyházunk jövőjével és akik iránypontokat látnak, melyek megvalósítandó új eszméket és célokat mutatnak.

„A bolzevizmus frontja napról-napra, nem — percről-percre nő, erősödik — írja egyik levélíró Testvérünk —, a szekták pedig természetesen lépésről-lépésre tért hódítanak — sajnos, legtöbbször református anyaszentegyházunk kárára — és mi még csak dikkolozunk, panaszkodunk és a veszedelmeket megelőző intézkedések megtételén gondolkodunk. Pedig a patópálok ideje lejárt. Hát nem érz meg az egyház, hogy történelmi nagy időköt élünk és a nagy időkhoz mért cselekedeteket, irányításokat várunk az egész vonalon, de nem a holnap-holnap majd megteszem, hanem a ma gyorsaságával. És itten mindjárt gondolok kettős irányú sürgős intézkedésre: felvenni a harcot az egyházunkat veszélyeztető minden külső támadással szemben és egyházi gazdálkodásunknak gyökerében való megváltoztatására.

A bolzevizmus az ifjú munkások beszervezésével tette meg az alapozó lépést a jövőt illetőleg, mi tegyük meg ezt gyermekeinknél. De hogy egy Istenben bízó, erős vallásos lelkű, eltántoríthatatlan nemzedéket nyerhessünk, ehhez szükségünk van a lelkesi kar nem hányados, hanem egész odaadó munkájára, különösen pedig a városokban, ahol a támadhatási felület sokkalta nagyobb, mint kisebb helyeken. Ezt pedig csak úgy érhetjük el, ha lelkeszeinket egészen mentesítjük az egyházaik gazdasági ügyeitől és egyéb vonatkozású más teendőitől, hogy ez által egész idejüket egyházuk lelki ügyeinek, különösen pedig a felekezeti és állami elemi iskolák növendékeinek vallásos nevelésére szentelhessek.

De szükségesnek látom egy lelkesi összeférhetlenség szabályrendelet sürgős megalkotását is, mellyel a lelkeszkar eltávolít minden olyan funkciótól, mely nem függ össze szorosan egyházközsége lelkiéletének a munkájával.

Ne csak beszéljünk leéplendő egyházi kormányzatról és egyéb kladások csökkentéséről, hanem valósítsuk is meg azokat, mert én úgy látom, hogy az állami redukció szomorú és fájdalmas eseteit kivéve egyházi életünkben, a sok kicsi sokra megy elve nincs keresztül vive.

Egyházi életünknek az idők folyamán végtelen sok személyi és dologi tabu keletkeztek, melyeket, ha még idejekorán az útból félre nem tesszünk, helyrehozhatatlan következményekkel járhat. Pl.

A régi jó világban talán meg lehetett tenni, hogy nagy kísérettel ejtettek meg egyes egyházi látogatások, vizsgálatok stb. Ma azonban erre nincsen semmi szükség. Azok a régi jó időknek csak az emléket kell, hogy maradjanak, nem pedig a költségek tekintélyes összegeinek a létrehozói...

Avagy ott van az egyházi és az egyházi intézmények tisztviselői és egyéb alkalmazottak különleges fizetési helyzete. Hát lehetséges-e az, hogy egy szervezetnél egyforma képesítésű tisztviselők, tanszemélyzet és egyéb alkalmazottak más-más összegű fizetést kapjanak. Ha az ember közelebbről nézi, úgy látja, hogy azok szinte öletszerűen, a helyi viszonyok és személyi tekintetek nagyon is figyelembe vételével lettek megállapítva. Hát ezeknek meg kell szünnök. Az Erdélyi Református Egyházkerület területén levő egyházi és egyházi intézmények

alkalmazottai végzettségük, munkakörük figyelembevételével fizetési osztályokba kell soroztassanak.

Rendezze hivatalos Kormányzatunk már egyszer az egyházi sajtó kérdését is. Mintha Isten verése lenne, ahogy a nyomorúságunk nő, úgy szaporodnak világi lapjaink, melyek az egyházi életünk céljait még közelebről sem szolgálják, de ez nem lehet indoka annak, hogy egyházi lapjaink is feles számra szaporodjanak. Mert bár elismerjük és fennen hirdetjük az egyházi szabad sajtónak nagyon is szükséges voltát, de figyeljük el azokat, akiket illet, hogy nem bírjuk már a sok reánk szabadított sajtó-termék előfizetési árát, még utólagosan sem fizetni. És itten nem tudom elhallgatni az egyházi hivatalos lapot, a Református Szemléte sem, mely az összes lapok között egyike a legdrágább lapoknak. A közpénzen és drágán fentartott hivatalos lap szerintem nem arra való, hogy nagyobbblékzetli elmefuttatásokat és beszédeket stb. közöljön, hanem csak a szorosan vett egyházi hivatalos adminisztrációhoz szükséges rendeleteket, avagy egyéb hivatalos közleményeket kellene regisztrálna.

Kérve kérem központ legfőbb Kormányzatunkat, hogy a R. Sz.-ét leegyszerűsítve, szállíttassa le annak túlmagas árát, azután pedig hívjon össze és pedig sietőleg egy sajtóankettót és beszéljék meg végre, hogy melyek azok az egyházi lapok, amelyek valójában hiánytpótlók és a többieket lehetőleg hozzák egynevezőre avagy fuzionáltassák őket, mert ha ez nem történik meg, lassanlassan elvész valamennyi egyházi sajtóorganumunk és egyedül csak a közpénzen fentartott hivatalos lap marad meg, ez pedig talán mégsem lehet célja a központi Kormányzatunknak.

Ifjúságunk panaszkodik, hogy az életbe kilépve nem tud elhelyezkedni. Megtehet, hogy megállapításait némileg túlzásba viszik, de az is igaz, hogyha egyházi életünkben széjjel nézünk, még lehetne a több állást betöltő egyének állásait elkülönítve, jónéhány református ifjúnak helyet szorítani.

Leközöltük ezeket a fentebb előadott levéltörödeléket minden kommentar nélkül. Habár azokkal minden vonatkozásukban nem is értünk egyet, de el kell ismerünk, hogy vannak közöttük olyan kérdések, melyek mellett lelcicsnylő kezlegyintéssel, hangtalanul elmenni nem lehet.

Dr. Innitzer, bécsi bíboros-érek nagy feltűnést keltő beszédet tartott a gráci katolikus egyesületek ünnepl gyűlésén a német nacionalista hullám terjedéséről.

Európa sorsdöntő óráit éli — mondotta a herceg-érek. — Új erők léptek akcióba és új világot akarnak teremteni. Vajjon a katolikus egyház tényleg nézze-e, hogyan épül fel a kereszténység közreműködése nélkül ez az új világ? Ezt nem szabad magunkra venni, mert az idők és korok fordulópontján állunk és mert az új kor úttörője és előharcosa ismét a német nép lesz. Vanak, akik azt hangoztatják, hogy a nép és haza feltámadásának forrása a vér és az otthon, nem pedig a nemzetközi katolikus egyház. Nagy szerencsétlenség lenne, ha ez a felfogás érvényesülne. A katolikus egyház nagyon jól tudja, milyen nagy értékek rejlenek a vér és otthon eszméjében, a nyelv és a népiesség közösségében ahhoz azonban, hogy szent és nagy dolgok jöjjenek, a hazaszeretethez a keresztény hittel kell párosulnia. A legjobb nemzeti harcosok mindig azok voltak, kik egyúttal hű fiak voltak az egyháznak és tisztelték atyjuk hitét.

A sárospataki református főiskolánál Hubay Mihály szilvásváradai ref. lelkész és neje olyan olyan alapítványt tettek, melynek évi kamatai fedezni fogják egy főiskolai hallgatónak egyévi konviktusi díját.

A Bethlen-kollegiumot nagy veszteség érte. Dr. Garda Kálmán, az erdélyi reformátusság egyik vezéralakja, a kollegium járadhatatlan főgondnoka, folyó évi március 29-én hirtelen elhalt. Temetése március 31-én ment végbe Nagyenyeden örösi részvét mellett.

A kolozsvári Református Nőszövetség által rendezett népszerű orvosi előadások keretében folyó évi április hó 3-án tartotta meg nagy és előkelő közönség előtt előadását dr. Fülöp Gyula orvos a „*Dieta s konyhárol*” címen.

Az erdélyi református egyházkerületi Nőszövetség folyó évi április hó 24—26. napjain egyházmegyét elnöki konferenciát, 27-én délelőt pedig választmányi és délután tisztújító közgyűlést tart Kolozsvárt.

A misszionárius gróf címen jelent meg a Külmisziói Füzetek legújabb márciusi száma ifj. dr. Szabó Aladár gödöllői lelképásztor, theologiai m. tanár avatott tollából. A cím mögött Zinzendorf Lajos gróf rejtezik, aki bámulatos hűséggel és kitartással küldötte ki herrnhuti gyülekezetének tagjait a világ minden részébe, hogy hirdessék a Krisztus váltóságát. A lebilincselő érdekességgel megírt füzet ára csak 20 fillér s kapható a Ref. Külmisziói Szövetség kiadóhivatalában: Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9., II., 21.

Aki a külmiszióért valamit tenni akar, az kérjen a Református Külmisziói Szövetségtől kis gyűjtőperselyt és abba tegye bele e célra szánt filléreit. A csinos kiállítású perselyekből mindenkinek készséggel küld a Szövetség. Budapest VIII., Gyulai Pál-u. 9., II., 21.

Emberi élet dalban és képben. Tizenhét képből álló előadást rendezett a kolozsvári református főgimnázium és zeneművészeti tanfolyama. Igen jól sikerült a Bihari-Bloch palotása, melyet nyolc pár táncolt magyarruhában. De nagyon jó volt az „Esküvőm” című kép is, melynek szereplői díszmagyar ruhában elevenítették meg egy régi kézfogót.

A kolozsvári református theologiai fakultás dísztermében minden vasárnap d. e. 11 órakor az alábbi sorrend szerint böjtfővasárnapjától Szentháromság vasárnapjáig vagyis 1933. március hó 5-től 1933. június 11-éig akadémiai istentiszteletek tartatnak, illetve tartattak:

1. **Március hó 5.** (Böjtfővasárnapja.) A keresztyén szeretetmunka alaptörvénye. Galata lev. 6:1—10. Dr. Makkai Sándor, püspök.

2. **Március hó 12.** A munka értelme és becse. János 5:17. Járosi Andor, theol. m. tanár.

3. **Március hó 19.** A munkanélküliség kérdésének megoldása. Máté 20:1—16. Dr. Tavasz Sándor.

4. **Március hó 26.** Az Úrban való szenvedés titka. Kol. 1:24. Dr. Imre Lajos.

5. **Április hó 2.** A keresztyén ember a veszedelmek között. Lukács 12:1—7. Dr. Makkay Sándor püspök.

6. **Április hó 9.** (Virágvasárnap.) A meglátogatás ideje. 19:41—44. Maksay Albert.

7. **Április hó 14.** (Nagypéntek.) Most megkérdetett. Kol. 1:21—22. Dr. Imre Lajos.

8. **Április hó 16.** (Húsvét.) Az élő Krisztus. Jel. 1:17—18. Dr. Tavasz Sándor.

9. **Április hó 23.** Az Anyaszentegyházban való új élet. Efézus 2:19—22. Dr. Nagy Géza.

10. **Április hó 30.** A keresztyén házirend. Efézus 6:1—10. Maksay Albert.

11. **Május hó 7.** A keresztyén ember, mint harcos. Efézus 6:1—10. Járosi Andor theol. m. tanár.

12. **Május hó 14.** A keresztyén ember és a kultúra. Ésaiás 55:8—13. Dr. Tavasz Sándor.

13. **Május hó 21.** Az Úrban való öröm titka. Filip. 4:4—7. Dr. Gönczy Lajos.

14. **Május hó 25.** (Áldozócsütörtök.) Mindeneket magához vonz. János 12:32. Dr. Kecskeméthy István.

15. **Május hó 28.** A megvigasztalás. Jelenések k. 7:14—17. Maksay Albert.

16. **Június hó 4.** (Pünköst.) Az új ég és új föld. Jelenések 21:1—8. Dr. Nagy Géza.

17. **Június hó 11.** (Szentháromságvasárnapja.) Az idvezültek közössége Istennel. Jelenések k. 22:1—5. Dr. Makkay Sándor püspök.

A perselyes adományokat a szegénysorsú theol. hallgatók felségélyezésére fordítják.

A Rikánbelsői Ref. Nőszövetségek folyó évi március 30 án d. e 9 órai kezdettel Sepsiszentgyörgyön a ref. Székely Mikó-kollegium tornacsarnokában igen jól sikerült konferenciát tartott. A nagygyűlés a székelyek vallásos és kulturális életét tárgyaló kérdésekkel foglalkozott. A konferencia egyik nagyon fontos tárgya a népművészeti alkotások közül épen azoknak a megismertetése volt, amelyekben derék székely nőtésvtvéreink teremő ereje, munkássága nyilatkozik meg.

Hogy ezeket a nagyszerű népművészeti alkotásokat mindenki megszemlélhesse, a különféle szöttesekből, székely varrottasokból, kézimunkákból kiállítást is rendeztek.

A kolozsvári Ifjúsági Keresztyén Egyesület főiskolai tagozata folyó évi április 2-án a református theologian konferenciát tartott. A konferencia d. e. 9 órakor kezdődött, amelyen „**Miben változott az emberiség gondolkodása a világháború óta?**” „**Az idealizmus csödjé**” címen megbeszéléseket tartottak. Vezetők voltak dr. Kecskeméthy István, dr. Imre Lajos, Maksay Albert theol. tanárok és László Dezső koll. vallástanár. A konferencia 11 órakor ért véget, amikor is megkezdődött a rendes akadémiai istentisztelet. Az igehirdető dr. Makkai Sándor ref. püspök volt.

Ezt követőleg délután 3—5 óráig előadás, hozzászólások és megbeszélések voltak. Az előadást dr. Makkai Sándor ref. püspök tartotta: „**Mit várhatunk az ifjúságtól egyházunk és Erdély építőmunkájában?**”

A minden tekintetben igen jól sikerült konferenciát műsoros szeretetvendégség zárta be.

Szatmáron a Kölcsey-kör folyó évi március hó 29-én tartotta meg gazdag tárgysorozatú választmányi ülését. Az ülés többek között tudomásul vette Jakabffy Elemér dr. orsz. gyűlési képviselőnek egy pályadíj kitűzésére felajánlott 2000 Leus adományát. Határozatba ment, hogy a pályázatot egy szatmárvidéki falu környezet-tanulmányának legsikerültebb megírásáért tűzik ki. Ezután határozattá emelte a választmány azt az

indítványt, hogy a havonként egyszer rendezendő irodalmi vacsorák alkalmával egy-egy 15 perces felolvasás vagy szabadelődés is lesz Kölcsey Ferenc működésének a jelen irodalmi irányokkal való egybevetése és összekapcsolási téma köréből. Ezeket az előadásokat később füzet alakjában is ki fogja adni a társaság.

A **bekecsai református egyházmegye megalakította lelkészi értekezletét és ugyanakkor istentisztelet, vallásos estély, ifjúsági és nőszövetségi konferenciák keretében belmissziós napot is tartottak. Az értekezlet elnökévé dr. Arkossy Jenő nyárádszeredai lelkészt választották meg.**

Készül már az új világnyelv. „*Basio English*”-nek hívják az Oxfordban készülő új világnyelvet. Abból indulnak ki, hogy az angol nyelvet ötszázmillió ember beszéli, a világnyelv tehát csak az angol lehet. A Basio English mindössze 800 szóból áll és csak a legszükségesebb szavakat tartalmazza. Erre az egyszerűsített angol nyelvre, amelyet két hónap alatt mindenki megtanulhat, próbaképpen néhány Dickens-regényt is lefordítottak. Angol szakértők azt állítják, hogy semmit sem veszített szépségéből és erejéből.

A **Magyar Kálvin-Szövetség** folyó évi március hó 13-án, hétfőn tartott választmányi ülésén Bernát István világi elnök ismertette a szabolcsmegeyi Ibrány községben ezelőtt mintegy 15 évvel alakult szekta vallási és gazdasági vonatkozásait. E szekta a hitelveit — szerintük — az ökeresztyének hitéletének hasonlóságára alkotta meg, továbbá minden vagyonukat közössé tették. Rendes, becsületes embereknek ismeri mindenki őket, akik nem isznak, nem káromkodnak, kötelességeiknek eleget tesznek, a mai viszonyok között is meglehetősen jól élnek és adófizetési kötelezettségüknek is eleget tesznek. A választmány elhatározta, hogy e szektát tanulmányozás tárgyává teszi.

Chikagóban, a június 1-én megnyíló világkiállítás kapcsolatban a világ vallásai is nagy munkát fognak végezni. Ismét megszervezik a 40 év előtti chikagói világkiállításon szerzett tapasztalatok alapján a különböző vallások közös találkozását a Világ Vallásainak Parlamentje címmel, mely alkalmi szervezet keretében a már érakeklő legfontosabb kérdésekről tartanak meghívott személyiségek előadásokat.

A **cseh-szlovákiai-tiszányneni református egyházkerület püspökévé Idrányi Barna nagy-szalanci ref. lelkészt választotta meg.**

A **Dunamelléki egyházkerület közlönyében** nyomtatékosan felhívja a lelkészek figyelmét arra, hogy igehirdetésükben különösen hangsúlyozzák az evangelium szociális vonatkozásait és hogy, ahol még nem volna, ott sürgősen alakítsanak meg külön szervezet az elhagyottak és nyomorgók gyámolítására.

Az **angol keresztényen egyházak 50 képviselője** titkos értekezletet tartott a westminsteri apátság templomában, amelyen a *világot fenyegető háborús veszedelem ellen irányuló közös lépésekről tanácskoztak.* Egyhangú határozatban kimondták, hogy a keresztényen tanok a népek közötti együttműködés előmozdítását, a háborúk megakadályozását és a nemzetközi igazság és béke intézményes megszervezését követelik s mivel ennek az elvnek a fenntartása ma különösen is szükséges, imádkozni és cselekedni kell a béke fenntartása érdekében. Az értekezlet bizottságot küldött ki, hogy a keresztényen népek között fokozott munkát indítson a békéért.

Kolozsvárt a húsvét-nagyheti istentiszteletek a belvárosi Farkas-utcai templomban az alábbi sorrend szerint tartatnak meg:

1. Mindennap reggel fél 8 óraker bibliaolvasással kapcsolatosan bűnbánati imádságok, — délután 6 óraker pedig „*Aki elveszté a maga életét*” címen bibliamagyarzatok lesznek. Isten igéjét magyarázni fogják:

1. *Hétfőn*, április hó 10-én d. u. 6 óraker „Jézus

értem áldozott élete” címen, Máté 16. rész 21—23 versét, Vársárhelyi János alsóvárosi lelkész.

2. *Keddén*, április hó 11-én délután 6 óraker „Készen lenni a pénzről való lemondásra” címen, Lukács 19. rész 1—10. versét, Székely János ref. leányfőgimnáziumi vallásánár.

3. *Szerdán*, április hó 12-én d. u. 6 óraker „Szakítás a családdal” címen, Máté 10. rész 35—37 versét, dr. Nagy Géza theologiai professzor.

4. *Csütörtökön*, április hó 13-án d. u. 6 óraker „Szakítás a kényelmes étellel” címen, Máté 8. rész 18—20 versét, Biró Mózes hídelvei lelkész.

5. *Nagypénteken*, április hó 14-én d. u. 6 óraker „A halál töre” címen, Máté 27. rész 45—50 versét dr. Gönczy Lajos theologiai professzor.

6. *Szombaton*, április hó 15-én d. u. 6 óraker „Követed-e Őt?” címen, Máté 16 rész 24—28 versét, László Dezső vallásánár.

Virágvasárnapján d. e. 10 óraker *Gazda Lajos s.* lelkész, Nagypénteken d. e. 10 óraker *Vársárhelyi Boldizsár* belvárosi lelkész, a *húsvéti ünnepeken* pedig: első napján d. e. 10 óraker a skót egyház moderátora (püspöke), *dr. Hugh Mackintosh* prédikál, aki hivatalosan meglátogatja egyházunkat. Az istentisztelet bevezető részét és a tolmácsolást *dr. Imreh Lajos* theol. ig. professzor végzi, záróimát és áldást pedig *dr. Makkai Sándor* püspök fog mondani. Ezt követőleg úrvacsoraosztás lesz, amikor ágendát *Vársárhelyi Boldizsár* belvárosi lelkész mond. Ünnepe első napján d. u. is lesz úrvacsoraosztás.

Makón, az ottani ref. lelkész Szirbik Sándor és a főgondnok: Galambos Sándor névnapjuk alkalmával a makói református elemi iskola tanulóit megvendégálték.

A **youngstowni** magyar református egyház ifjúsága elhatározta, hogy vasárnapi összejövetelein, Isten igéje mellett, az „*ó h a z a*” történelmét is tanulmányozni fogják.

Az **orosz-szovjet** istenellenes szövetsége, vallásellenes szótár kiadását határozta el. E szótárban igyekszik minden vallásos fogalmat gúny tárgyává tenni.

A **Kolozsvárt közelebről megnyíló református közkörház fehérmű, párna stb. felszerelésének közadakozásból való összegyűjtésére a Nőszövetség akciót indított, aminek eredménye, dacára a túlon-túl hangoztatott gazdasági krízisnek, nemvárt, fényes eredménnyel járt.**

Munkatelepeket létesít a svájci református egyházak nagy része a munkanélküliek védelmére és foglalkoztatására s ezeken lelki gondozásukról is gondoskodik. Pedig Svájcban csak most kezdődik az a lehetetlen gazdasági nyomorúság, amiben mi már évek óta sínylődtünk.

A **keresztényen idősámítás** 1400 éves. 1932-ben volt annak az évfordulója, hogy Dionysius Exiguus tudósnak, az új idősámítás megalapítójának munkássága következtében bevezették a Krisztus születésétől számított idősámítást. 532-ig ugyanis a régi pogány naptár volt használatban.

Berlinben 3 millió protestáns él, akiknek 183 templomuk van Istentiszteleti és vallásos összejövetelek céljaira szolgál ezeken kívül még 67 terem, imaház. A 172 000 lelket számláló berlini zsidóságnak 41 zsinagógája van.

A **temetőben** csendesen fekszenek a holtak. Nem gyűjtenek, nem agítálnak, nem versengenek és nem adakoznak. A halál világában csend uralkodik. A temető kapujában azonban már az élet zsvajja fogad. Az élők világában szünetnélküli az adás vevés, mert ez az élet természetes tünete. Nincs igazuk tehát azoknak, akik szeretnének megszüntetni minden adakozást és agitációt. Ahol élet van, ott munka folyik, ott szükségek vannak, ott szolgálatok kiáltanak támogatás után? Mindig adjunk? Mindig! De csak annyit, amit jó szívvel, szeretettel és háladással tehetünk. Panaszos pénzen nincsen Isten áldása.